

ישיבת רבנו יצחק אלחנן

RABBI ISAAC ELCHANAN THEOLOGICAL SEMINARY

Affiliate — Yeshiva University

2540 Amsterdam Avenue / New York, N.Y. 10033 / (212) 960-5280

Fl
Shem
Chai
93

OFFICE OF THE PRESIDENT

ו' ניסן, תשנ"ג

לכ' ידידי הנעלה הרב אלי' ברוך שולמן שליט"א,

שלומו ישגא,

חן חן למר על הערותיו-הארותיו על השעור הכללי שהרציתי בביה"מ של ישיבתנו לכב' היאה"צ של רי"א זצ"ל.

הנה כל דבריו הם דברים של טעם, ואם כי יש להתוכח על הא ועל דא, בעיקרם הם דברים סבירים המתקבלים על הלב, והריני מודה לו על תגובותיו. ואעיר גם אני על כמה מההשגות שלו.

א) כב' הקשה על מה שאמרתי שברכת הגומל היא חפצא של תפילה וע"כ צ"ל מעומד, מהא דתפילת הדרך ותפילת הנכנס למוד את גרונו וכו' שבהן לא הזכיר הרמב"ם שצ"ל מעומד, וא"כ דק כב' שרק שמ"ע צ"ל מעומד משא"כ שאר תפילות. והנה כשאמרתי שהגומל הוא מטעם "תפילה" התכוונתי אך ורק לשמ"ע ולא לסתם תפילה בעלמא, ולדעתי הגומל הוא כתפילת מודים בשמ"ע רק שמודים הוא על הנסים הנסתרים שפוקדים את האדם "ערב ובוקר וצהרים", והגומל הוא על ההצלחות הגלויות היוצאות מן הכלל, וכן אמרתי במפורש (והנם אתי בכתובים), וודאי שמהרתי והבלעתי את הדברים ולכן לא נשמעו היטב.

ב) ולענין מדוע צריך לענות אמן בהא דר' יהודה ורבנן, כקושי הרא"ש הביאו הטור, ותירוצו של האבני נזר שהם הביעו בל' נוכח, "דיהבך לן" עת שר' יהודה היה צריך לברך בגוף ראשון, "שגמלני", לכאורה זה תמוה דמה לי לשון הברכה הלא העיקר הוא מה שכיוון. אלא דבאמת צדקו דבריו ואולי זה תלוי במחלוקת החזו"א והבית הלוי בהסבר דין שומע כעונה, אם הוא מטעם שליחות ו"תפיסת גברא", שהשומע עומד במקום העונה, או רק "תפיסת דברים", שהשומע תופס לעצמו רק הדברים של העונה ולא גופו. ותירוצו של האבני"ז הוא לפי השיטה ששוכ"ע הוא תפיסת דברים, ולכן השינוי מגוף ראשון לשני מונע מן השומע לצאת י"ח בלא עניית אמן, אבל לפי השיטה שעומד במקום המברך עצמו אין לחלק. ועי' מ"ש על זה בהרחבה ב"הלכות והליכות" פרק ט'.

ג) מ"ש כב' לבאר לשון הרמב"ם "וכיצד מודה וכיצד מברך", הוא דבר חכמה ונעמו עלי דבריו. אולם ידע כב' שגירסא זו נמצאת רק בדפוסים אבל בכל כתבי היד הנמצאים ת"י ללא יוצא מן הכלל הגירסא היא "וכיצד מודה" בלבד. ובשעור שהכנתי ולא מסרתי בע"פ בגלל חוסר הפנאי אחרי שקדמו לי שני נאומים לא קצרים... כתבתי ליישב גם את הדפוס, שיש כאן שני ענינים כאחד, דהיינו ברכת הגומל היא בעצמה קיום מצות הודי' והיא גם הברכה על המצוה, וע"כ כ' הרמב"ם על זה "וכיצד מודה"--כלומר, עצם מצות הודי', "וכיצד מברך"--כלומר, נוסח הברכה על אותה מצוה עצמה.

ובזה הנני חותם במזמור לתודה על הטירחא שטרח לכתוב אלי, ואני מאחל לו ולביתו ולכל הנלוים עליו ברכת חג כשר ושמח.

בכבוד ובהוקרה,

נחום לאם